

جایگاه ایران در شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری ۲۰۱۷

مجمع جهانی اقتصاد (WEF)^۱ هر دو سال یک بار گزارشی^۲ را با موضوع رقابت پذیری صنعت گردشگری و سفر منتشر می کند که در آن کشورهای جهان را از منظر شاخص های متعددی در این زمینه، ارزیابی و رتبه بندی، می کند.

شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری بر اساس ۴ مولفه اصلی شامل توانمندسازی محیط، سیاست های گردشگری، زیرساخت ها و منابع طبیعی و فرهنگی اندازه گیری می شود که هر یک از آنها تحت مشخصه های جزئی تر نیز طبقه بندی می شوند و در مجموع شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری ۱۴ معیار را دربرمی گیرد.

بر اساس گزارش مجمع جهانی اقتصاد در سال ۲۰۱۷، کشور اسپانیا برای دومین بار، رتبه اول را در شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری به خود اختصاص داده است. پس از آن کشورهای فرانسه، آلمان، ژاپن (با جهش ۵ پله ای)، انگلستان، ایالات متحده آمریکا (با تنزل دو پله ای)، استرالیا، ایتالیا، کانادا (با جهش یک پله ای) و هلند (با تنزل ۴ پله ای)، به ترتیب رتبه های دوم تا دهم شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری را به خود اختصاص داده اند.

ایران در سال ۲۰۱۱ رتبه ۱۱۴ از بین ۱۳۹ کشور، در سال ۲۰۱۳، با ۱۶ پله صعود، رتبه ۹۸ از بین ۱۴۰ کشور، در سال ۲۰۱۵ رتبه ۹۷ از بین ۱۴۱ کشور و در نهایت در سال ۲۰۱۷ با ۴ پله صعود، رتبه ۹۳ از بین ۱۳۶ کشور جهان را به خود اختصاص داده است. امتیاز ایران در شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری ۲۰۱۷، معادل ۳.۴ است که این امتیاز در سال ۲۰۱۵، ۳.۳ بوده است. همچنین رتبه ایران از جایگاه نهم در بین کشورهای خاورمیانه در سال ۲۰۱۵ به جایگاه هشتم در سال ۲۰۱۷ در این گروه صعود کرده است.

طبق گزارش سال ۲۰۱۷ مجمع جهانی اقتصاد، با ورود ۵.۲ میلیون گردشگر بین المللی به ایران و حدود ۳.۵ میلیارد دلار هزینه های پرداخت شده توسط آنها، متوسط دریافتی های ایران به ازای ورود هر گردشگر، ۶۶۵.۱ دلار بوده است. به طور کلی؛ صنعت سفر و گردشگری با ارزش افزوده حدود ۱۰.۱ میلیارد دلاری، سهم ۲.۵ درصدی از کل تولید ناخالص داخلی ایران را تشکیل داده و با ۴۷۶ هزار شغل، سهم ۱.۹ درصدی از کل اشتغال کشور را به خود اختصاص داده است.

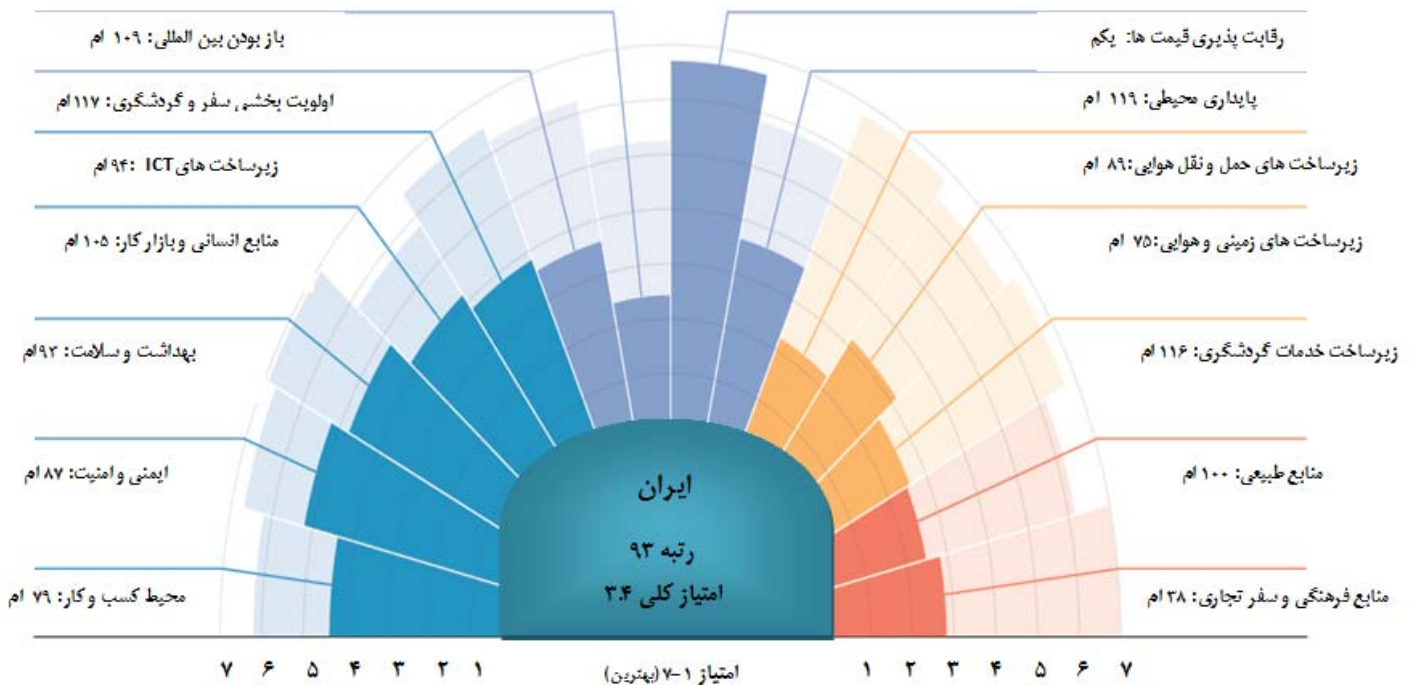
^۱ World Economic Forum

^۲ The Travel & Tourism Competitiveness Report ۲۰۱۷

معاونت بررسی های اقتصادی

شکل ۱- نمایی از عملکرد ایران در معیارهای شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری در سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶ رتبه در بین ۱۳۶ کشور

منبع: سازمان جهانی گردشگری (UNWTO) و شورای جهانی توریسم و سفر (WTTC)

بررسی دقیق تر تغییرات رتبه ایران در بین زیرشاخص های اصلی، دید بهتری نسبت به بهبود ۴ پله ای رتبه ایران در سال ۲۰۱۷ نسبت به سال ۲۰۱۵ ارائه می دهد.

گزارش رقابت پذیری سفر و گردشگری نشان می دهد که ایران در شاخص قیمت رقابتی در سال ۲۰۱۷ همانند سال ۲۰۱۵ همچنان رتبه اول را کسب کرده است. در سایر شاخص ها، بجز شاخص بهداشت و سلامت که در هر دو گزارش اخیر، رتبه ۹۳ را کسب کرده، در سه شاخص منابع فرهنگی، پایداری محیطی و منابع طبیعی، جایگاه ایران تنزل یافته و در سایر شاخص ها از جمله زیرساخت های زمینی و هوایی، زیرساخت های حمل و نقل هوایی، منابع انسانی و بازار کار، باز بودن بین المللی، زیر ساخت خدمات گردشگری، محیط کسب و کار، اولویت بخشی سفر و گردشگری، آماده سازی فناوری اطلاعات و ارتباطات و ایمنی و امنیت، رتبه ایران بهبود یافته است.

بدترین رتبه ایران در بین مولفه های شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری در سال ۲۰۱۷ مربوط به پایداری محیطی و پس از آن اولویت بخشی سفر و گردشگری و زیر ساخت خدمات گردشگری بوده است. همچنین بهترین رتبه ایران پس از رقابت پذیری قیمت ها مربوط به منابع فرهنگی و زیرساخت های زمینی و هوایی است.

جدول ۱-رتبه ایران در شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری بر اساس گزارش های سال های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۷

تغییرات رتبه	۲۰۱۷ (۱۳۶ کشور)	۲۰۱۵ (۱۴۱ کشور)	شاخص	ردیف
↓	۷۹	۱۱۹	محیط کسب و کار	توانمندسازی محیط
↓	۸۷	۹۶	ایمنی و امنیت	
-	۹۳	۹۳	بهداشت و سلامت	
↓	۱۰۵	۱۱۴	منابع انسانی و بازار کار	
↓	۹۴	۹۸	زیرساخت های ICT	
↓	۱۱۷	۱۳۰	اولویت بخشی سفر و گردشگری	سیاست های سفر و گردشگری
↓	۱۰۹	۱۱۶	باز بودن بین المللی	
-	۱	۱	رقابت پذیری قیمت ها	
↑	۱۱۹	۱۱۵	پایداری محیطی	زیرساخت ها
↓	۸۹	۹۳	زیرساخت های حمل و نقل هوایی	
↓	۷۵	۷۶	زیرساخت های زمینی و هوایی	
↓	۱۱۶	۱۱۹	زیر ساخت خدمات گردشگری	
↑	۱۰۰	۹۸	منابع طبیعی	منابع طبیعی و فرهنگی
↑	۳۸	۳۷	سفر تجاری و منابع فرهنگی	

منبع: مجمع جهانی اقتصاد (WEF)

بررسی جزئی تر مولفه های شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری نشان می دهد از بین ۴ مولفه توانمندسازی محیط، سیاست های سفر و گردشگری، زیرساخت ها و منابع طبیعی و فرهنگی، ایران بطور متوسط در مولفه فعال سازی محیط زیست امتیاز بهتری نسبت به سه مولفه دیگر کسب کرده است. بالاترین امتیاز ایران مربوط به زیرمولفه های رقابت پذیری قیمت ها و ایمنی و امنیت است. به ترتیب با امتیاز ۶.۷ و ۵.۲ بوده و کمترین امتیاز مربوط به زیرساخت های حمل و نقل هوایی با امتیاز ۲.۲ و منابع طبیعی و باز بودن بین المللی هردو با امتیاز ۲.۴ بوده است.

جایگاه ایران در بین کشورهای خاورمیانه

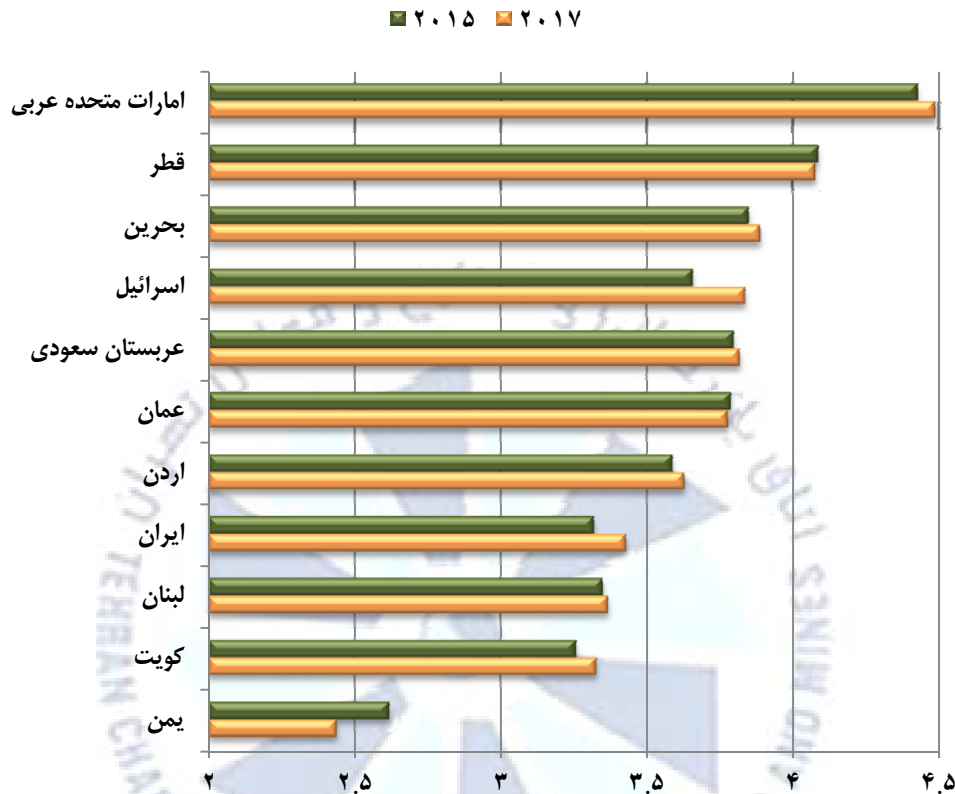
گزارش رقابت پذیری صنعت سفر و گردشگری مجمع جهانی اقتصاد نشان می دهد رتبه ایران از جایگاه نهم در بین کشورهای خاورمیانه در سال ۲۰۱۵ به جایگاه هشتم در سال ۲۰۱۷ بهبود یافته است. در سال ۲۰۱۷، کشور امارات متحده عربی در جایگاه

معاونت بررسی های اقتصادی

اول شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری و پس از آن قطر و بحرین در جایگاه دوم و سوم در سطح منطقه خاورمیانه قرار گرفته‌اند. شایان ذکر است که کشورهای امارات متحده عربی، قطر و بحرین به ترتیب جایگاه ۲۹ ام، ۴۷ ام و ۶۰ ام در جهان را در سال ۲۰۱۷ از نظر شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری به خود اختصاص داده‌اند.

نمودار ۱- امتیاز ایران و سایر کشورهای منطقه خاورمیانه در شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری

منبع: مجمع جهانی اقتصاد (WEF)

مطابق جدول شماره یک، ایران از بین ۱۴ زیر مولفه شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری در سال ۲۰۱۷، در زمینه باز بودن بین‌المللی، رقابت پذیری قیمت ها، منابع طبیعی و منابع فرهنگی و سفر تجاری، امتیاز بالاتر از متوسط امتیاز منطقه خاورمیانه داشته و در ۱۰ زیر مولفه دیگر، امتیاز کمتری نسبت به میانگین منطقه خاورمیانه داشته است. نکته جالب توجه این است که با وجودی که ایران در شاخص منابع طبیعی و باز بودن بین المللی پائین ترین امتیازها را در بین سایر مولفه ها داشته است، اما در بررسی شاخص ها در سطح منطقه خاورمیانه مشاهده می شود که ایران در این دو شاخص امتیاز بالاتری نسبت به میانگین منطقه دارد.

جدول ۲- امتیاز ایران و متوسط امتیاز کشورهای منطقه خاورمیانه در مولفه های شاخص رقابت پذیری سفر و گردشگری در سال ۲۰۱۷

ردیف	شاخص	امتیاز ایران	متوسط امتیاز منطقه خاورمیانه
۱	رقابت پذیری قیمت ها	۶.۷	۵.۳
۲	زیرساخت های زمینی و هوایی	۳.۱	۳.۷
۳	منابع فرهنگی	۲.۸	۱.۷
۴	زیرساخت های حمل و نقل هوایی	۲.۲	۳.۲
۵	بهداشت و سلامت	۴.۷	۵.۴
۶	منابع انسانی و بازار کار	۴.۱	۴.۴
۷	پایداری محیطی	۳.۶	۳.۷
۸	باز بودن بین المللی	۲.۴	۲.۳
۹	زیر ساخت خدمات گردشگری	۲.۵	۴.۲
۱۰	محیط کسب و کار	۴.۳	۴.۹
۱۱	اولویت بخشی سفر و گردشگری	۳.۶	۴.۳
۱۲	منابع طبیعی	۲.۴	۲.۲
۱۳	زیرساخت های ICT	۳.۸	۵
۱۴	ایمنی و امنیت	۵.۲	۵.۳

منبع: مجمع جهانی اقتصاد (WEF)